

OBS! Skicka in större uppdateringar av ert egenkontrollprogram till Huddinge kommun.

Behåll alltid en kopia av egenkontrollprogrammet på försäljningsstället. Kan komma att efterfrågas vid tillsynsbesök.

Bra att veta om egenkontrollprogram:

Du som säljer tobaksvara till konsumenter ska utöva egenkontroll över att försäljningen sker i enlighet med bestämmelserna i lag om tobak och liknande produkter (2018:2088). Du ska dokumentera kontrollen av verksamheten i ett egenkontrollprogram som är anpassat för din verksamhet. Det är du som näringsidkare som ansvarar för att det finns ett egenkontrollprogram. Programmet ska innehålla försäljningsställets rutiner för att säkerställa att ålder kontrolleras vid försäljning av tobaksvara. Ett egenkontrollprogram fungerar som ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen och är ett viktigt underlag för kommunen vid en tillsynskontakt. När du ansöker om tillstånd för försäljning av tobaksvara ska du samtidigt bifoga en kopia av ditt egenkontrollprogram.

I Huddinge kommun har det 2024-04-23 tagits fram riktlinjer för alkohol- och tobakstillsynen.

Av riktlinjen framgår att varje verksamhet som fått ett beslut om får sälja tobaksvaror får ett tillståndsbevis om detta. Verksamheter som säljer tobaksvaror i Huddinge får även en informationspärm.

Försäljningsställe

Försäljningsställe			
Gatuadress		Antal anställda	
Postnummer	Postadress	Telefonnummer dagtid	Telefonnummer kvällstid
Kontaktperson		E-postadress	

Datum för upprättande av egenkontrollen

Ägare/tillståndshavare

Firmanamn (AB, HB, enskild firma etc)	Organisationsnummer/personnummer
---------------------------------------	----------------------------------

☐ Egenkontrollprogrammet avser även distanshandel ☐ Enbart distanshandel

Information om åldersgränsen

För att informera om åldersgränsen ska ni ha minst en tydlig och klart synbar skylt på försäljningsstället. Skylten ska normalt sett placeras vid kassan för att uppfylla kravet på att vara tydlig och klart synbar. Det finns inget som hindrar att ni placerar fler skyltar på andra platser på försäljningsstället. Lämpligt att placera skylt även vid entrén till butiken.

På vilket sätt informerar ni kunderna om att ni inte får sälja eller lämna ut tobaksvaror till någon som är under 18 år?

Skyltar/dekaler Muntligen i kassan Informationsblad Annat (beskriv):

Var är skyltar eller dekaler placerade på försäljningsstället?

Vid kassan På entrédörren På Skyltfönster Annat (beskriv):

Rutiner för ålderskontroll

Den som lämnar ut tobaksvaror ska förvissa sig om att kunden har fyllt 18 år. Om det finns tveksamhet beträffande kundens ålder ska legitimation begäras. Ett riktmärke kan vara att alltid begära legitimation om kunden ser ut att vara **under 25 år**. Om kunden inte har fyllt 18 år får tobaksvaran inte säljas eller lämnas ut på annat sätt. Om det finns särskild anledning att anta att en tobaksvara är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år får varan inte lämnas ut.

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll på försäljningsstället?

- ☐ Vid tveksamhet om kundens ålder efterfrågas legitimation.
- ☐ Kundens ålder kontrolleras via födelsedata på legitimationen.
- ☐ En ålderssticka (dekal) finns för att underlätta ålderskontrollen.
- ☐ Personalen rekommenderas att begära legitimation av alla kunder som ser ut att vara **under 25 år**.
- ☐ Om kunden inte kan visa att han eller hon är över 18 år, så nekas köp.
- ☐ Om kunden inte visar legitimation på begäran, så nekas köp.
- ☐ Om personalen misstänker att en tobaksvara är avsedd för någon som är under 18 år, så nekas köp.
- ☐ Om kunden är påstridig så tillkallas en chef eller annan ansvarig personal.
- ☐ Annat:

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll om försäljningen sker via automat, postorder, Internet eller liknande?

Alla tobaksvaror som säljs till konsumenter ska tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera ålder. Därför måste det finnas rutiner för ålderskontroll även vid försäljning genom automat, postorder, Internet eller liknande.

- ☐ Ej aktuellt.
- ☐ Polletter eller liknande till automat säljs i kassan med ålderskontroll.
- ☐ Automaten är placerad så att den kan bevakas kontinuerligt.
- ☐ Ålderskontroll vid köp på Internet görs via bankkort, BankID eller liknande.
- ☐ Försändelser via post skickas med rekommenderat brev, mottagningsbevis, personlig utlämning eller liknande.
- ☐ Försändelser via post innehåller uppgifter om att tobaksvaran inte får lämnas ut till någon som inte har fyllt 18 år:
- ☐ Vid distanshandel behöver ni särskilt fylla i rutan nedan med uppgift på hur eran kontroll av ålder fungerar:

Har ni någon rutin för att kontrollera att cigaretter inte säljs lösa (styckevis)/ portionsförpackningar med snus innehåller minst 20 portioner och förpackning med rulltobak väger minst 30 gram ? I så fall, vilken?

Har ni någon rutin för att följa upp hur personalen hanterar kravet på ålderskontroll?

Riskbedömning och särskilt stöd

Finns det situationer då det är problematiskt att följa bestämmelserna om åldersgränsen?

På vilket sätt hanterar ni problematiska situationer, exempelvis om köparen inte kan visa eller inte vill lämna legitimation?

Stöd och utbildning av personal

En näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenter ska ge personalen den information och det stöd som behövs för att personalen ska kunna följa tobakslagen och anslutande föreskrifter.

På vilket sätt informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll och övriga bestämmelser vid tobaksförsäljning?

☐ Personalmöte
☐ Informationsblad
☐ Intern utbildning
☐ Extern utbildning
☐ Annat (beskriv nedan):

Hur ofta informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll och övriga bestämmelser vid tobaksförsäljning?

Det finns inget ålderskrav i lag om tobak och likande produkter för den som säljer tobak. Däremot måste den som säljer tobak vara införstådd med lagen och ha en reell möjlighet att vägra sälja tobak till minderåriga. I många fall är detta svårt för en person som inte själv har fyllt 18 år.

☐ Vid nyanställning
☐ Minst en gång per år
☐ Vi använder en tabell för att notera tidpunkterna för information och utbildning till personalen (se bilaga).
☐ Annat (beskriv nedan):

Identitets- och säkerhetsmärkning

Hur säkerställer ni som näringsidkare att de styckförpackningar som säljs uppfyller kraven på identitets- och säkerhetsmärkning enligt 3 kap. 7 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter?

(Från och med den 20 maj 2020 får cigaretter eller rulltobak som saknar identitets- och säkerhetsmärkning inte säljas i butiken.)

Krav på varningstexter m.m.

Tobaksvaror som är omärkta eller felaktigt märkta får inte tillhandahållas.

Har ni någon rutin för att kontrollera att tobaksvarorna som tillhandahålls är korrekt märkta? I så fall, vilken?

Marknadsföring

Det är endast tillåtet att marknadsföra tobaksvaror inne på försäljningsstället genom att tillhandahålla tobaksvarorna till försäljning och genom kommersiella meddelanden i tobaksvarornas närhet. Meddelandena får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmåna till bruk av tobak.

Har ni någon rutin för att kontrollera att marknadsföringen på försäljningsstället är tillåten? I så fall, vilken?

Hur kontrollerar ni att tobaksvaror är anmälda/rapporterade till Folkhälsomyndigheten?

Vi går in på listan över vilka tobaksvaror som får säljas i Sverige - Offentliggjorda rapporter om tobaksvaror (Folkhälsomyndighetens hemsida www.folkhalsomyndigheten.se) söker på begreppet "offentliggjorda rapporter" och söker därefter fram produkten i listan.

Annat sätt. Beskriv här hur kontrollen genomförts

Vi förstår att Huddinge kommun kan genomföra kontrollköp för att säkerställa att ålderskontrollrutinerna fungerar.

Underskrift

Datum	Namnteckning behörig firmatecknare
Personuppgifter i ansökan behandlas i enlighet med dataskyddsförordningen (GDPR). Mer information finns på https://www.huddinge.se/gdpr	Namnförtydligande

Bilaga

För att komma ihåg när du har informerat dina anställda kan det vara lämpligt att fylla i namnen på de anställda i en tabell, se exempel nedan. De anställda bör själva få fylla i datumet då de senast deltog i ett informations- eller utbildningstillfälle.

[illegible]

Värt att veta om egenkontrollprogram

Du som tänker sälja tobaksvaror till konsumenter ska utöva egenkontroll över att försäljningen sker i enlighet med bestämmelserna i (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Du ska dokumentera ett egenkontrollprogram som är anpassat för din verksamhet. Programmet bör innehålla information och stöd till personalen, försäljningsställets rutiner för att kontrollera märkning och produktpresentation, ålder, identitets- och säkerhetsmärkning, marknadsföring och mängden tobak i en förpackning.

Ett egenkontrollprogram fungerar som ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen och är ett viktigt underlag för kommunen vid en tillsynskontakt. När du skickar in ansökan om tillstånd för försäljning av tobaksvaror till kommunen ska du samtidigt bifoga en kopia av ditt egenkontrollprogram.

Egenkontrollprogrammet kan innehålla olika rutiner beroende på om du är detaljhandlare, partihandlare eller bedriver gränsöverskridande distansförsäljning.

Information om vad egenkontrollprogrammet ska innehålla:

Kontaktuppgifter i egenkontrollprogrammet

I egenkontrollprogrammet behöver du ange namnet på företaget, vilken verksamhet som det gäller för samt kontaktuppgifter till den person som är ansvarig för verksamheten.

Märkning och produktpresentation

Du som säljer tobaksvaror ska se till att de varor och produkter som säljs till konsumenten är korrekt märkta.

Exempel på vad rutinen kan innehålla:

- Beskriv hur märkningen kontrolleras.
- Beskriv vad du och din personal gör när en vara eller produkt saknar märkning eller är felaktigt märkt.

Lag: 3 kap. 1-6 §§ lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Ålderskontroll och synbar skylt

Den som lämnar ut tobaksvaror ska förvissa sig om att kunden har fyllt 18 år. På varje försäljningsställe ska det finnas minst en tydlig och klart synbar skylt om åldersgränsen. Skylten ska till exempel placeras vid kassan för att vara

tydlig och klart synbar. Det finns inget som hindrar att ni placerar fler skyltar på andra platser på försäljningsstället.

Exempel på vad rutinen kan innehålla:

- Beskriv rutiner för ålderskontroll vid kassahantering, ev. genom tobaksautomater, via postorder, internethandel eller liknande
- Beskriv rutinen för att undvika langning

Lag: 5 kap. 18-19 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

5 kap. 18 § st 3 lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Marknadsföring

Det är endast tillåtet att marknadsföra tobaksvaror inne på försäljningsstället genom att tillhandahålla tobaksvarorna till försäljning och genom kommersiella meddelanden i tobaksvarornas närhet. Meddelandena får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av tobak.

Exempel på vad rutinen kan innehålla:

- Beskriv hur ni säkerställer att kunderna inte erbjuds gratisprover, rabatter, tävlingar eller liknande
- Beskriv hur ni säkerställer att det inte finns reklam i butiken som riktar sig mot barn eller ungdomar.

Stöd och utbildning av personal

En näringsidkare som tillhandahåller tobaksvaror för försäljning till konsumenter ska ge personalen den information och det stöd som behövs för att personalen ska kunna följa lag om tobak och likande produkter och anslutande föreskrifter. En nyanställd bör dessutom få en genomgång när han eller hon anställs. Det är viktigt att de känner sig trygga i hur de ska hantera konfliktfyllda situationer och vet vem de kan vända sig till för att få hjälp. Det är lämpligt att du informerar personalen minst en gång per år.

Exempel på vad rutinen kan innehålla:

- Beskriv rutinen för att ge information och stöd till personalen.
- Beskriv hur ni säkerställer att alla har fått information om reglerna och utbildning.
- Beskriv hur personalen får stöd i att hantera konfliktfyllda situationer.

Lag: 5 kap. 12 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Mängden tobak i en förpackning

En näringsidkare får inte tillhandahålla till konsumenter förpackningar som innehåller mindre mängd än detta för dessa typer av tobaksvaror

- styckförpackningar med cigaretter som innehåller minst 20 cigaretter
- styckförpackningar med portionsförpackat snus som innehåller minst 20 portioner.
- Styckförpackningar med rulltobak som innehåller tobak som väger minst 30 gram.

Exempel på vad rutinen kan innehålla:

- Beskriv hur ni säkerställer att du eller din personal inte säljer förpackningar med mindre mängd än vad som anges.

Identitets- och säkerhetsmärkning

Det är möjligt att spåra tobaksvarorna och se till exempel var de är tillverkade, vilket datum de är tillverkade genom den unika identitetsmärkningen. Man kan också kontrollera om en tobaksvara är äkta eller inte genom säkerhetsmärkningen. Tobaksvaran får inte säljas till konsumenten om förpackningen inte har en identitets- och en säkerhetsmärkning.

Lag: 3 kap. 7 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Mer information

För mer information om lag (2018:2088) om tobak och likande produkter och angränsande lagstiftning, se kommunens eller länsstyrelsens webbplats samt följande webbplatser: Folkhälsomyndigheten www.folkhalsomyndigheten.se, Konsumentverket www.konsumentverket.se, Tullverket www.tullverket.se, Skatteverket www.skatteverket.se och Polisen www.polisen.se.

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer 27119020HSLF
Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Folkhälsomyndighetens föreskrifter om egenkontrollprogram vid försäljning av tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare;

**HSLF-FS
2019:20**

Utkom från trycket
den 11 oktober 2019

beslutade den 25 september 2019.

Folkhälsomyndigheten föreskriver¹ följande med stöd av 8 kap. 14 § förordningen (2019:223) om tobak och liknande produkter.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter innehåller regler om utformningen av ett egenkontrollprogram enligt lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

2 § Dessa föreskrifter gäller för:

1. Detaljhandel med tobaksvaror för näringsidkare som har sitt säte eller ett fast driftställe i Sverige.
2. Detaljhandel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare för näringsidkare som har sitt säte eller ett fast driftställe i Sverige.
3. Partihandel med tobaksvaror för näringsidkare som har sitt säte eller ett fast driftställe i Sverige.
4. Gränsöverskridande distansförsäljning med tobaksvaror till Sverige.
5. Gränsöverskridande distansförsäljning med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare till Sverige.

Definitioner

3 § Termer och begrepp som används i 1 kap. 3 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter har samma betydelse i dessa föreskrifter.

4 § Ett egenkontrollprogram dokumenterar de rutiner som behövs i den verksamhet som egenkontrollprogrammet gäller för. Det ska säkerställa att de krav som följer av lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter följs vid försäljning av tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

Ett egenkontrollprogram ska minst innehålla de rutiner som följer av dessa föreskrifter.

Uppdatering av egenkontrollprogram

5 § Ett egenkontrollprogram ska regelbundet följas upp och vid behov uppdateras.

Språkkrav

6 § Ett egenkontrollprogram ska vara skrivet på svenska eller engelska.

Allmänt vad ett egenkontrollprogram ska innehålla

7 § Ett egenkontrollprogram ska innehålla:

1. Namn på företaget.
2. Uppgift om vilken verksamhet egenkontrollprogrammet gäller för.

Detaljhandel med tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

8 § Vid detaljhandel ska det framgå av egenkontrollprogrammet hur näringsidkaren säkerställer att

1. de tobaksvaror som säljs är rapporterade enligt 2 kap. 2 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter,
2. de tobaksvaror, elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare som säljs är anmälda enligt 2 kap. 3 § eller 2 kap. 7 § samma lag,
3. de förpackningar med tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare som säljs uppfyller kraven på märkning och innehållsdeklaration enligt 3 kap. 1–6 §§ samma lag,
4. det på försäljningsstället finns en tydlig och klart synbar skylt om åldersgräns enligt 5 kap. 18 § tredje stycket samma lag,
5. ålderskontroll sker enligt 5 kap. 18–19 §§ samma lag. Detta gäller även vid försäljning genom automat, via postorder, distansförsäljning eller på liknande sätt, och
6. personalen informeras och får det stöd som de behöver för att kunna följa lagen om tobak och liknande produkter och anslutande föreskrifter.

Detaljhandel med tobaksvaror

9 § Vid detaljhandel med tobaksvaror ska det, utöver vad som anges i 8 §, framgå av egenkontrollprogrammet hur näringsidkaren säkerställer att

1. de styckförpackningar som säljs uppfyller kraven på identitets- och säkerhetsmärkning enligt 3 kap. 7 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter,
2. reklam och annan marknadsföring av tobaksvaror på eller i anslutning till försäljningsstället följer kraven i 4 kap. 1, 2 och 5 §§ samma lag, och
3. en styckförpackning med tobaksvaror inte innehåller mindre mängd än vad som anges i 5 kap. 14 § samma lag.

10 § Vid detaljhandel med elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare ska det, utöver vad som anges i 8 §, framgå av egenkontrollprogrammet hur näringsidkaren säkerställer att de elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare som säljs uppfyller kraven på innehåll och utformning enligt 2 kap. 8 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Partihandel med tobaksvaror

11 § Vid partihandel med tobaksvaror ska det framgå av egenkontrollprogrammet hur näringsidkaren säkerställer att

1. de förpackningar som säljs uppfyller kraven på märkning och innehållsdeklaration enligt 3 kap. 1 och 3 §§ lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter,
2. de styckförpackningar som säljs uppfyller kraven på identitets- och säkerhetsmärkning enligt 3 kap. 7 § samma lag,
3. den som försäljningen sker till har tillstånd enligt 5 kap. 10 § samma lag, och
4. personalen informeras och får det stöd som de behöver för att kunna följa lagen om tobak och liknande produkter och anslutande föreskrifter enligt 5 kap. 12 § samma lag.

Gränsöverskridande distansförsäljning till Sverige

12 § Vid gränsöverskridande distansförsäljning till Sverige ska det framgå av egenkontrollprogrammet hur näringsidkaren säkerställer att

1. de tobaksvaror som säljs är rapporterade enligt 2 kap. 2 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter,
2. de tobaksvaror, elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare som säljs är anmälda enligt 2 kap. 3 § eller 2 kap. 7 § samma lag,
3. de förpackningar som säljs uppfyller kraven på märkning och innehållsdeklaration enligt 3 kap. 1–6 §§ lagen om tobak och liknande produkter,
4. ålderskontroll sker enligt 5 kap. 18–19 §§ samma lag, och
5. personalen informeras och får det stöd som de behöver för att kunna följa lagen om tobak och liknande produkter och anslutande föreskrifter.

Gränsöverskridande distansförsäljning av tobaksvaror

13 § Vid gränsöverskridande distansförsäljning av tobaksvaror till Sverige ska det, utöver vad som anges i 12 §, framgå av ett egenkontrollprogram hur näringsidkaren säkerställer att

1. de styckförpackningar med tobaksvaror som säljs uppfyller kraven på identitets- och säkerhetsmärkning enligt 3 kap. 7 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter, och
2. en styckförpackning med tobaksvaror inte innehåller mindre mängd än vad som anges i 5 kap. 14 § samma lag.

Gränsöverskridande distansförsäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

14 § Vid gränsöverskridande distansförsäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare till Sverige ska det, utöver vad som anges i 12 §, framgå av egenkontrollprogrammet hur näringsidkaren säkerställer att de elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare som säljs uppfyller kraven på innehåll och utformning enligt 2 kap. 8 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 november 2019.

Folkhälsomyndigheten

JOHAN CARLSON

Bitte Bråstad

HSLF-FS kan laddas ner via Folkhälsomyndigheten.
Webb: www.folkhalsomyndigheten.se

Författningen kan beställas via:
Norstedts Juridik
106 47 Stockholm
Telefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@nj.se
Internet: www.nj.se/offentligapublikationer

